

Top 10 vaste planten voor oever en moeras

Van slootkant tot vijverrand: 10 toppers die tegen natte voeten kunnen

Vaste planten voor oevers vormen een belangrijk onderdeel van het landschap langs waterpartijen. Ze bieden niet alleen sierwaarde, maar dragen ook bij aan de ecologische balans, door de waterkwaliteit te verbeteren, erosie van de oever te voorkomen en een habitat te bieden voor diverse dieren. In deze aflevering zal ik tien vaste planten belichten die geschikt zijn voor aanplant langs oevers en in andere drassige omstandigheden. Of het nu gaat om een rustige vijver of een licht stromend beekje, deze selectie biedt een scala aan mogelijkheden voor professionele groengebruikers die een natuurlijke, duurzame beplanting willen creëren.

Auteur:
Marlien van
der Linden

Marlien
van der Linden

Verschil tussen oever- en wadiplanten

Twee afleveringen geleden heb ik een aantal planten naar voren gehaald die geschikt zijn voor wadi's. Over het algemeen kunnen die ook als oeverbeplanting gebruikt worden. Helaas geldt dat niet andersom; oeverplanten kunnen niet zomaar in een wadi gebruikt worden. Er zijn planten die toch het liefst het hele jaar rond in nattere grond staan. Daarom zal ik het erbij vermelden als de plant alleen geschikt is om permanent in vochtige omstandigheden te staan.

Wortelgestel

Het is belangrijk om vaste planten met verschillende vormen van wortels met elkaar te combineren, om op die manier de grond zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Dit geldt ook voor oeverplanten. Vaak maken deze dikke, stevige wortels, zodat ze zich goed kunnen vestigen aan de waterkant zonder bij het minste of geringste meegenomen te worden door storm of stroming. Er zijn oeverplanten met wortelstokken of juist met een duidelijk polvormend wortelgestel. Daartussen zullen de een- en tweejarige planten zich nestelen die gebruik maken van hun buur. Net als in een tuin moet er ook aan de waterkant rekening worden gehouden met de bodem. Er zijn planten die beter gedijen in klei; andere prefereren juist een zure grondsoort. Indien van toepassing, zal ik dat vermelden bij de plant.

Soms is het toch aan te raden om een oeveropsluiting te maken. Met grondsoorten zoals veen blijft een oever kwetsbaar, ondanks de beplanting, zeker langs een zogenaamde vaarsloot (een sloot waarin gevaren wordt en/of die uitmondt bij een gemaal of sloot). Probeer de beschoeiing dan zo laag mogelijk boven het waterpeil te maken, zodat de beplanting de sfeer bepaalt en niet de opsluiting.

Grote diversiteit

Het is dus aan te raden om geen randen te maken van dezelfde planten, maar juist diverse planten uit verschillende families te gebruiken. Zo kun je schermbloemigen afwisselen met bijvoorbeeld eenzaadlobbigen, zoals *Iris*- en *Carex*-soorten. Als er dan ook nog gelet wordt op verschillende bloeitijden, ontstaat er vanzelf een uitnodigende plek voor allerlei oeverfauna zoals libellen, waterkevertjes, salamanders en kikkers.

Oeverplanten kunnen niet zomaar in een wadi gebruikt worden

1. *Achillea ptarmica*

Wilde bertram is inheems; daardoor groeit de populariteit. Hij is er maar in één bloemkleur: wit—wat saai vergeleken bij zijn broertje *Achillea millefolium*. Maar het grote voordeel van deze *Achillea* is dat hij heel goed tegen natte voeten kan. 'Perry's White' en 'The Pearl' hebben een dubbelbloemige vorm: minder aantrekkelijk voor insecten. 'Major' is geselecteerd op de grotere bloem én wel goed voor de beestjes. Let op met huisdieren; voor hen kan deze plant giftig zijn. Hij is geschikt voor alle grondsoorten. De spierwitte bloemkleur wordt verzacht wanneer hij gemengd wordt met grassen zoals *Carex* of *Typha*.

2. *Alchemilla alpina*

Alchemilla mollis is natuurlijk overbekend; andere soorten wat minder. Bij *Alchemilla alpina* denk je niet direct aan nattigheid; toch kan deze vrouwenmantel daartegen. Ben je eens niet op zoek naar hoog en groot, dan is deze plant ideaal. In de bergen staat hij langs beekjes, maar hij kan ook drogere omstandigheden aan. Hij vormt een dichte zode, liefst op kalkrijke grond; een lagere pH is geen probleem. Net als bij alle *Alchemilla*-soorten blijven druppels op het blad liggen. Qua biodiversiteit scoort de plant goed omdat hij in Europa voorkomt en wij steeds meer migrerende insecten in ons land krijgen.

3. *Althaea officinalis*

Door de gelijkenis met de stokroos, *Alcea rosea*, oogt heemst helemaal niet inheems. Toch is hij dat wel. Hij is vooral geschikt als stevige oeverrandbeplanting; met zijn lengte van rond een meter is het een stoere en grof ogende plant. Het blad is behaard, wat vaak suggereert dat de plant droog wil staan. Niets is echter minder waar: hij houdt juist van vochtige plekken. In de natuur komt hij vooral op kleigrond voor. Door de open bloemvorm met stamper en meeldraden is de bloem heel makkelijk te bereiken voor insecten. Deze plant behoort tot de kaasjeskruidfamilie.

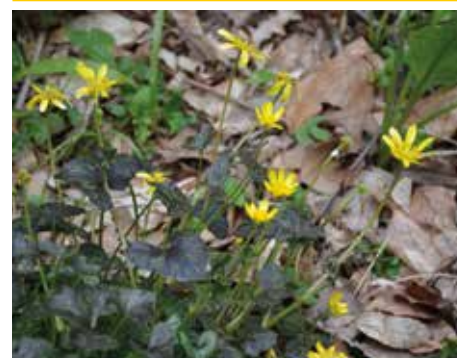
4. *Caltha palustris* 'Alba'

De gewone gele dotterbloem is een bekende oeverplant. Minder bekend is echter de witte variant, de 'albino' van de familie, met iets kleinere en smallere kroonblaadjes maar verder identiek. Deze kan gebruikt worden in tuinen waar men geen voorkeur heeft voor geel. De grondsoort is minder relevant, maar de vochtigheid is essentieel. Aan het eind van de bloei wordt aanbevolen de plant terug te knippen, ondanks dat vaak meeldauw optreedt, wat onschadelijk maar onfraai is. Na het knippen loopt de plant opnieuw uit met fris groen blad.

5. *Euphorbia palustris*

Oeverplanten met een herfstkleur, daar zijn er niet zo veel van. In het najaar verkleuren de stelen van de moeraswolfsmelk naar rood; het blad wordt lichtgeel. Bij de meeste *Euphorbia*-familieleden blijven de schutblaadjes zó lang aan het scherm zitten, dat de bloei langer lijkt. De plant vormt een stevige pol. Vooral in het voorjaar is het een spectaculair gezicht als de nieuwe groeischeuten de grond uit schieten. 'Walenburgs Glorie' is een selectie die lager en compacter blijft, met grote bloemhoofden. Het blijft bijzonder dat *Euphorbia*-soorten onder zulke verschillende omstandigheden kunnen groeien, van vochtig tot gortdroog.

6. *Ficaria verna* 'Rubrifolia'

Het gewone speenkruid kan onder de juiste omstandigheden heel erg woekeren. Hij overleeft met wortelknolletjes in de grond. Zodra hij bloeit, weet je dat de lente is begonnen. Je kunt hem niet altijd zoveel ruimte geven. In dat geval is deze roodbladige vorm ideaal. Ook uitgebloeid heeft het blad nog sierwaarde. Deze *Ficaria* woekert niet, evenmin als 'Brazen Huffy' (donker glimmend blad), 'Claudine' (oranje-gele bloem) en 'Flore Pleno' (dubbelbloemig). In *Garden Illustrated* staat een leuk artikel voor wie een verzameling wil aanleggen:

7. *Filipendula rubra* 'Venusta'

Het kiezen van een favoriete plant is als het kiezen van een favoriet kind: onmogelijk. Maar de moerasspirea komt dicht in de buurt. Deze prairieplant uit het oosten van Noord-Amerika, vaak aangeboden als *F. rubra*, heeft alles mee: grote bloempluimen, stevig blad met donkere bladstelen en een mooi wintersilhouet. Hij blijft goed rechtop staan, ondanks zijn hoogte. Meeldauw kan optreden bij hoge luchtvochtigheid of droogte, maar schaadt de plant niet. Zijn wortelgestel houdt de oeverrand goed vast. Door zijn groeiendrang vraagt hij ruimte, maar hij groeit op vrijwel elke bodem, van vochtig tot normaal.

8. *Lychnis flos-cuculi*

De echte koekoeksbloem wordt naar mijn mening nog veel te weinig aangeplant. Een inheemse plant met zó veel sierwaarde, die moet je toch toepassen? Oké, hij is niet heel erg opvallend, maar juist door dat subtiel uiterlijk is het een aantrekkelijke 'voegplant'. Hij bloeit in mei-juni in een prettige roze kleur, met bloemstelen die boven het blad uit steken. Hij houdt echt alleen van zure veengronden. Hij wordt soms als tweejarig aangeduid, maar die ervaring heb ik zeker niet. Deze plant kan ook in extensief onderhoud, vochtige gazons worden gebruikt. Hij is onder andere favoriet bij de rosse met-selbij en hoort thuis in de anjerfamilie.

9. *Primula x bulleesiana*

In de tuin Op de Haar in Hoevelaken zag ik voor het eerst een indrukwekkende hoeveelheid etageprimula's bij elkaar. Zó gaaf! Voorheen was deze plant niet makkelijk te houden in een drassige tuin, maar door de zachte winters is dat nu goed mogelijk. Er zijn verschillende soorten die in aanmerking komen. Deze *Primula x bulleesiana* is een kruising tussen de geel bloeiende *P. bulleyana* en de rozerood bloeiende *P. beesiana*, waardoor er een gamma aan tinten uit het zaaisel komt. Hij is misschien niet langlevend, maar als je de zaden laat zitten, zaait hij zichzelf uit en heb je steeds andere kleurenmengsels.

10. *Schizostylis coccineus* 'Major'

Tot voor kort was het lastig om *Schizostylis* de winter over te houden. Na vorst rot de wortel makkelijk weg in de grond. Maar wanneer er nauwelijks vorst is, kan dit exotisch getinte lid van de *Iris*-familie een kleurig accent geven in oeverbeplanting of op andere drassige standplaatsen. Het lange smalle blad lijkt op dat van riet. De bloem doet denken aan een minigladool, die in de tweede helft van de zomer in bloei komt. De kafferlelie, soms ook moerasgladiol genoemd, komt van origine voor op vochtige gronden, veelal langs beekjes in Zuid-Afrika, en kan echt niet tegen droogte.

Top 10 <i>Helenium</i>	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Per m ²
<i>Achillea ptarmica</i>	wit	jun-jul	40-50 cm	7
<i>Alchemilla alpina</i>	geel/groen	apr-mei	10-20 cm	9
<i>Althaea officinalis</i>	zacht lila	jul-sep	80-120 cm	5
<i>Caltha palustris</i> 'Alba'	wit	mrt-apr	20-30	7
<i>Euphorbia palustris</i>	geel/groen	apr-jun	80-100 cm	5
<i>Ficaria verna</i> 'Rubrifolia'	geel	mrt-apr	10 - 15 cm	9
<i>Filipendula rubra</i> 'Venusta'	roze	jun-aug	175-200 cm	5
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	roze	mei-jun	20-30 cm	11
<i>Primula x bulleesiana</i>	diverse	juni	40-50	9
<i>Schizostylis coccineus</i> 'Major'	rood	aug-sept	60-80 cm	11

Geen ontwerp zonder water

Water in de tuin is al sinds de vroege tuin-geschiedenis populair. Het zorgt ervoor dat de tuin optisch vergroot wordt, het spiegelt en het biedt de mogelijkheid om eens andere plantensoorten te gebruiken, voor een andere sfeer. De laatste jaren ligt het accent vooral op de bijdrage die water levert aan de biodiversiteit. Probeer daarom zo mogelijk een plek(je) met vochtige omstandigheden in te richten, al is het maar een schaal of een ingegraven container.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!